

Bir Sorunun Cevabı

Soru: *Kuzey Kore, 25.05.2009 günü, başarılı bir nükleer deneme gerçekleştirdiğini duyurdu. Daha önce de 08.05.2009 günü, nükleer gücünü güçlendirme tehdidinde bulunmuş, Obama yönetimini kendisine karşı saldırgan eylemleri sürdürmekle suçlamış ve altılı müzakerelere dönmeyi reddetmişti. 27.05.2009'da ise kendisinin, "Amerika ile arasında imzalanan barışa bağlı kalmayacağını ve bunun da Güney Kore'nin nükleer silahların yayılmasını engellemeye yönelik Amerikan güvenlik girişimine katılmasına bir tepki olduğunu" açıkladı. [el-Cezîra / 31.05.2009]*

O halde bu olaylar karşısındaki devletlerarası tutumun hakikati nedir? İşler, gerginlik yönünde bir savaşın patlak vermesi eşiğine doğru mu gidiyor? Yoksa savaş, uzak bir ihtimal olup işler, tekrar müzakerelere mi dönecektir

Cevap:

Evet, özellikle Kuzey Kore'nin, 27.07.1953'te Amerika arasındaki ateşkese bağlı kalmayacağını açıklamasının üzerine işler giderek gerilmiştir. Nitekim bu anlaşma gereği 25.06.1953'de çıkan Kore savaşı, iki ülke arasında barış anlaşması imzalanmaksızın durmuştu. Gerilim, Kuzey Kore'nin Ekim 2006 yılında ilk nükleer denemesini gerçekleştirmesinden beri dikkat çekici bir hale gelmiştir. Ardından geçen ay balistik füze denemesini gerçekleştirmesiyle gerilim artmıştır. Bu da hedefe ulaşmadan karşı koyulması ve engellenmesi mümkün olacak bir uçakla taşımak yerine uzak menzilli füzelerle nükleer bombasını fırlatmaya muktedir olduğu anlamına gelmektedir. Birkaç gün önce, 25.05.2009'da Kuzey Kore'nin başarılı başka bir nükleer deneme gerçekleştirdiğini duyurmasıyla gerginlik daha da arttı.

Devletlerarası tutuma gelince;

1. Kuzey Kore'ye yaptırım uygulanmasına ilişkin Güvenlik Konseyi'nden karar çıkarılmasına çağrıda bulunan küresel tepkiler ortaya çıkınca Kuzey Kore, başka adımlar atmakla tehdit etmekten başka bir şey yapmadı. Zira Kuzey Kore Resmî Haber Ajansı, 25.05.2009'da Kuzey Kore Dışişleri Bakanlığı Resmî Sözcülüğü'nün şu açıklamasına yer verdi: "*Güvenlik Konseyinin yeni provokasyonlara kalkışması halinde kendimizi savunmak amacıyla ek adımlar atmaktan başka bir seçeneğimiz kalmayacaktır.*"

2. Amerika Birleşik Devletleri'nin tepkisine gelince; Amerikan Başkanı Barack Obama, şu açıklamada bulundu: "*Kuzey Kore'nin nükleer ve füze programı, dünya barışı ve güvenliği için önemli bir tehdit teşkil etmektedir. Bu umursamaz işini şiddetle kınıyorum. Kuzey Kore'nin çalışmaları, Kuzey-Doğu Asya sakinlerini tehdit ettiği gibi devletlerarası hukuku açıkça çiğnemekte ve Kuzey Kore'nin geçmişte verdiği taahhütlerle çelişmektedir. Artık Birleşik Devletler ile uluslararası toplum, buna bir yanıt olarak tedbirler almalıdır.*" [Rusya el-Yevm / 25.05.2009] Amerikan Savunma Bakanı Robert Gates ise, Singapur'da düzenlenen Güvenlik ve Savunma Konferansı'nda "*Birleşik Devletler, nükleer silaha sahip bir Kuzey Kore'nin varlığını asla kabul etmez.*" diyerek nükleer silah yarışının çıkmasına karşı uyarıda bulundu. Ve şöyle ekledi: "*Kuzey Kore, dilediği her türlü hedefi harabeye çevirmeye yönelik gücünü sürdürürken Birleşik Devletler, eli kolu bağlı durmayacaktır.*" Ve şöyle ekledi: "*Nükleer teknoloji transferi, ister devletlere, isterse illegal örgütlere olsun Birleşik Devletler ve müttefikleri için önemli bir tehdit olması itibarıyla Barack Obama yönetimi, bunun tüm sorumluluğunu Pyongyang'a yükleyecektir.*" [el-Cezîra / 30.05.2009] Böylelikle Amerika, bu açıklamalarıyla Kuzey Kore'nin davranışlarına karşı kızgınlığını göstermiş ve küresel barışı, özellikle de Kuzey-Doğu Asya bölgesini tehdit ettiğine dikkat çekmiştir. O, yani Amerika, Kuzey Kore'ye karşı adımlar atacaktır ve nükleer teknolojinin başka devletlere veya illegal örgütlere transfer edilmesine karşı uyarıda bulunmuştur.

Amerika'nın, Kuzey Kore'nin nükleer programı ile olan hikâyesi dün başlayan bir şey değildir. Bilakis Amerika'nın, nükleer programı hakkında bilgi ve detay istemesi, Kuzey Kore'nin de bunları ona vermeyi reddederek 19 bin sayfadan oluşan belgeleri Çin'e vermesiyle 1986'dan bu yana başlamıştır. Amerika'nın, Kuzey Kore'ye ait nükleer reaktörleri vurmakla tehdit etmesi üzerine 1994 yılında Amerika ile Kuzey Kore arasında bir anlaşma meydana gelmiştir. Bu anlaşma, Amerika'nın iki adet hafif su nükleer reaktörü temin etmesi karşılığında Kuzey Kore'nin nükleer

programını durdurmasını ve 1987 yılında nükleer faaliyetine başladığı Yongbyon nükleer reaktörünü kapatacağını belirtmektedir. Ancak Amerika, verdiği sözü tutmayınca Kuzey Kore, nükleer faaliyetini yeniden başlattı, Yongbyon nükleer reaktörünü tekrar çalıştırdı ve 2002 yılı sonunda uluslararası gözlemcileri ülkeden kovdu. Bu da Amerika'nın, Kuzey Kore'yi gizli nükleer programa sahip olmakla ve Kuzey Kore'nin de Amerika'yı hafif suyla çalışan iki nükleer reaktörü verme sözünü yerine getirmemekle suçlaması üzerine olmuştur. Kuzey Kore, Ekim 2006'da, ilk nükleer denemesini gerçekleştirdiğini duyurdu ve Şubat 2007'de ise bizzat Kuzey Kore, Amerika, Rusya, Çin, Japonya ve Güney Kore'yi içine alan Altılı Gurup içinde; yakıt tedarik etmesi için verilecek yardımlar karşılığında Kuzey Kore'nin Yongbyon nükleer reaktörünü kapatacağı üzerinde anlaşma sağlandı. Nitekim Amerika, Kuzey Kore'ye 25 milyon dolar vereceğini açıkladı. Bu paraların Kuzey Kore'ye transfer edilmesinin üzerine denetçi ve gözlemci gurubun ülkeye girmesine izin verdi ve Yongbyon reaktörünü kapattı. Temmuz 2008'de ise Kuzey Kore, nükleer programından vazgeçeceği anlaşması çerçevesinde nükleer programına ilişkin raporunu teslim etti. Kuzey Kore'nin, geçmişteki anlaşmalarda söz verdiği taahhütlerine bağlı kalıp kalmadığından emin olmaya çağrıda bulunulması nedeniyle iki ülke arasındaki anlaşmazlıklar üzerine geçen 2008 yılının sonunda taraflar arasındaki müzakereler durdu. Bu senenin başında ise Kuzey Kore, Altılı Gurup'tan çekildiğini, iki uluslararası denetçiyi ülkeden kovduktan sonra Yongbyon nükleer reaktörünü yeniden faaliyet sokacağını açıkladı ve nükleer denemelerini yeniden başlatma tehdidinde bulundu. Nitekim geçen ay ve Nisan ayının başında belirttiği üzere bir uydu taşıyan uzun menzilli füze fırlatması denemesi gerçekleştirdi. Bunun üzerine Güvenlik Konseyi, Kuzey Kore'yi kınayan ve ilk nükleer denemesi gerçekleştirmesinin üzerine 2006 yılındaki Güvenlik Konseyi'nin 1718 sayılı kararından sonra dondurulan yaptırımların uygulanmasını talep eden bir karar benimsedi. Ardından 14.04.2009'da, Güvenlik Konseyi'nin kararının üzerine, yani bu tarihin bir gün öncesinde ikinci kez Altılı Gurup'tan çekildiğini, bir faydası olmadığını ve altılı müzakereler sırasında yaptığı hiçbir anlaşmaya bağlı kalmayacağını açıkladı. Birkaç gün önce de yani bu ayın 25'inde ikinci başarılı denemesini gerçekleştirdiğini duyurdu.

Bunlardan da ortaya çıkmaktadır ki Amerika, sırf yalan vaatler ve taahhütler veya yerine getirmeyi geciktireceği veya tamamen yada kısmen vazgeçeceği taahhütler karşılığında tüm nükleer faaliyetini durdurması noktasında Kuzey Kore'yi aldatmaya çalışmaktadır. Ne var ki Kuzey Kore, uyanık davranmaktadır. Zira ne zaman Amerika'nın kurnazlık yaptığını görsen nükleer faaliyetine yeniden başlatamaya dönmektedir. Görünen o ki Amerika, bu konuyu kesin olarak sona erdirmiş değildir. Muhtemelen Amerika, onu bundan engelleyecektir ki o, Kuzey Kore'nin nükleer reaktöründen daha önemli ve daha büyük çıkarları olmasından dolayı Çin ile olan ilişkilerinin gerilmesini ve aralarında kopukluk olmasını istememektedir.

Ayrıca Kuzey Kore'ye yönelik Amerika'nın davranışlarından, açıklamalarından ve tepkilerinden anlaşılan o ki, bu bölgede onun başka hedefleri vardır ve bölgedeki varlığını güçlendirmek de bu hedefler arasındadır. Böylece bölge devletleri, Amerikan himayesine muhtaç kalacak bir şekilde hâkimiyeti, ona hükmeder olarak kalsın. Böylelikle de özellikle bölgede yaklaşık 250 bin Amerikan askerini bulan bir Amerika kuvveti varken ona şantaj yapabilsin ve onu istismar edebilsin. Mesela Amerikan Savunma Bakanı Robert Gates'in, şu anda Singapur'da düzenlenen Güvenlik Konferansı sonrasında Güney Kore ve Japon Savunma Bakanları ile özel bir görüşme gerçekleştirdiğini ve bu görüşmeden sonra da şöyle bir açıklama yaptığını görmekteyiz: *"Pek çok tarafın bu soruna karşı koyması için Güney Kore, Japonya, Birleşik Devletler ve tüm dünyanın işbirliği yapması önemlidir."* [Radyo Sawa / 31.05.2009] Bu da demektir ki Amerika, hegemonyasını bölgeye yaymak, dünya liderliğini kanıtlamak ve Çin'i de orada her an komşusu ve müttefiki olan Kuzey Kore ile bir savaşın kıvılcımını tutuşturabileceği korkusuyla korkutmak için bu sorunu istismar etmeye çalışmaktadır. Yani Amerika; bu sorun yoluyla tavizler vermesi, ekonomide, ticarete, para, bölgeye ilişkin politikada kolaylıklar göstermesi, Tayvan'ın Çin'e katılımını engellemesi yada geciktirmesi ve Kuzey Kore, nükleer silahları ve füzeleri gerekçesiyle Çin'in sınırlarına bağlı kalması hususunda Çin'e şantaj yapmaya çalışmaktadır. Bu, Amerika açısından hiç de garip değildir zira önce Kuzey Kore'nin, ardından da İran'ın füzelerini gerekçe göstererek

Rusya'ya karşı Polonya'ya füze kalkanları ve Çekoslavakya'ya da radarlar kurmanın propagandasını yapmaktadır.

3. Çin'in tutumuna gelince; Kuzey Kore'nin son nükleer denemesi üzerine Çin'in tutumu, itidale ve diplomasiye başvurulmasına çağrıda bulunmak olmuştur. Zira Çin Genel Kurmay Başkanı Korgeneral Chao Tian, Singapur'da düzenlenen Güvenlik ve Savunma Konferansı'nda, "*Kuzey Kore hususunda itidalli ve ihtiyatlı olma yönteminin takip edilmesine ve bölgenin kitle imha silahlarından arındırılmasına*" çağrıda bulunmuştur. [el-Cezîra / 30.05.2009] Bu da Çin'in, Kuzey Kore'yi vurmaya gönüllü olmadığını göstermektedir. Ayrıca Amerika'nın bu meseleyi istismar ettiği gibi Çin de istismar etmektedir. Zira Çin, Tayvan Adası meselesi için Kuzey Kore'yi destekleme kozunu kullanmaktadır. Bu da kendisinin Tayvan Adası'nı ilhak etmesini Amerika'nın kabullenmesi için ona karşı bir baskı aracı olarak kullanma girişimidir. Zira aksi yönlerde olmakla birlikte Amerika gibi Çin de bu sorunu Tayvan'a karşı istismar etmektedir.

4. Güney Kore'ye gelince; işlerin daha da gerilmesini ve kendi aleyhine olacak bir savaşın çıkmasını istememektedir. Zira Güney Kore Savunma Bakanı Lee Sang, bu konferansta şöyle demiştir: "*Ülkem, altılı müzakereler ve uluslararası toplum çerçevesinde Kuzey Kore ile olan bu krizi çözmek için çalışacaktır.*" [Yukarıda geçen aynı kaynak] Güney Kore, sürekli olarak Kuzey Kore ile uzlaşmaya çalışmaktadır. Nitekim 2000 ve 2007 yıllarında olmak üzere iki başkan arasında iki zirve düzenlenmiştir. Tüm bunlar da Güney Kore'nin girişimi ile olmuştur.

5. Rusya'nın tutumuna gelince; Rusya Devlet Başkanı Medvedev ile Japonya Başbakanı Taro Aso arasında yapılan telefon görüşmesinin ardından Rusya Devlet Başkanlığı Basın Bürosu, "*Devletlerarası güvenlik sistemine karşı bir meydan okuma niteliği taşıyan bu davranışlara yönelik en güçlü tepkinin alınmasının gerekliliği üzerinde iki tarafın anlaşmış*" açıklamıştır. [Rusya el-Yevm / 30.05.2009] Yine Rus Dışişleri Bakan Yardımcısı Alexander Borrodavkin, Pyongyang'a balistik füze fırlatma operasyonundan kaçınması çağrısında bulunmuştur. [Rusya el-Yevm / 27.03.2009] Bunlar da göstermektedir ki Kuzey Kore'ye karşı Rusya'nın tutumu, Çin'in tutumundan farklıdır. Rusya, bu tutumu takınarak Japonya ile iyi ilişkiler hedeflemekte, Kuzey Kore'nin nükleer ve füze programını geliştirmesinde onun bir çıkarı bulunmamakta ve Amerika'nın Kuzey Kore'yi bölgeye hâkimiyet sağlamasının bir aracı haline getirmesini istememektedir. Keza Kuzey Kore'nin, Altılı Gurup çerçevesinde görüşmelere devam etmesini, nükleer ve füze programını geliştirmesini durduracak, dolayısıyla Kore Yarım Adası meselesi denilen şeyi sona erdirecek bir çözüme ulaşıncaya kadar da bu çerçevenin dışına çıkmamasını istemektedir.

6. Olayların gerginleşmesinin bir savaşın çıkmasına yol açmasına, diğer bir ifadeyle Amerika'nın Kuzey Kore'nin nükleer tesislerine yönelik bir savaş açmasına gelince; bu, en azından görünür gelecekte uzak bir ihtimaldir. Zira Amerika, Kuzey Kore'nin nükleer bombaya ve balistik füzelere sahip olmadığını, bu yönde hareket ettiğini bildiği ve nükleer güce ulaşmasını beklediği halde böyle bir şey yapmamıştır. O halde nasıl olur da nükleer silaha sahip olmuş ve özellikle Çin ile ilişkisi hala güçlüyken, şu anda ona karşı bir savaş açabilir? Bunun içindir ki Amerika'nın, bu güce sahip olmasından sonra Kuzey Kore'ye karşı şu anda bir savaş açması, belirttiğimiz gibi zayıf ve uzak bir ihtimaldir. Ancak beklenen, müzakereler, ayartmalar ve Güney Kore'nin farklı yöntemlerle ona yaklaşması yoluyla Kuzey Kore'yi kuşatma girişimi doğrultusunda Amerika'nın başka araçlara başvurusudur. Ta ki ona sızabilsin ve içerideki bazı yardımcılarıyla bağlantı kanalları oluşturabilsin. Ardından da onun liderliği değişsin ve daha mutedil bir liderlik gelsin. Yani Amerika ile anlaşabilecek ve Komünizmi benimseyen sosyalist devletlerin hepsinde olduğu gibi önerilerini veya ayartmalarını kabul edecek bir liderlik gelsin. Özellikle de Kuzey Kore, bunaltıcı bir ekonomik krizin ve boğucu bir tecridin sıkıntısını çekmekteyken... Tüm bunlar, her ne kadar garanti edilmiş sonuçlar olmasa da Amerika'nın bunlar için çaba harcaması beklenmektedir.

H. 07 Cumâde's Sâni 1430

M. 31 Mayıs 2009